

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проекту постанови Кабінету Міністрів України
«Про внесення змін до Методики визначення розміру шкоди, заподіяної
внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних
ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму,
нормативів і правил їх використання» (далі – проект постанови)

I. Визначення проблеми

Постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2007 р № 963 затверджено Методику визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання (далі – Методика).

Методика спрямована на визначення розміру шкоди, заподіяної державі, територіальним громадам, юридичним особам та громадянам, на всіх категоріях земель внаслідок вчинення окремих правопорушень, відповідальність за які передбачено Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Згідно із пунктом 7 Методики розрахунок розміру шкоди, заподіяної державі, територіальним громадам внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання, здійснюється Держекоінспекцією та її територіальними органами або Держгеокадастром та його територіальними органами, а розміру шкоди, заподіяної юридичним особам та громадянам, – територіальними органами Держгеокадастру.

Відповідно до абзацу другого частини першої статті 188 Земельного кодексу України державний контроль за використанням та охороною земель в обсязі, визначеному законом, також здійснюється виконавчими органами сільських, селищних, міських рад. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад набувають установлених законом повноважень із здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у разі прийняття відповідною радою рішення про здійснення такого контролю.

Абзацами першим та третім статті 6¹ Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» визначено, що до повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, а саме за:

виконанням власниками і користувачами земель комплексу необхідних заходів із захисту земель від заростання бур'янами, чагарниками;

дотриманням режиму експлуатації протиерозійних, гідротехнічних споруд, а також вимог законодавства щодо збереження захисних насаджень і межових знаків;

виконанням землевласниками та землекористувачами вимог щодо використання земель за цільовим призначенням, розміщенням, проектуванням, будівництвом, введенням в дію об'єктів, що негативно впливають на стан земель, експлуатацією, збереженням протиерозійних гідротехнічних споруд, захисних лісонасаджень.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад набувають установлених законом повноважень із здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у разі прийняття відповідною радою рішення про здійснення такого контролю і реалізують функцію державного контролю за використанням та охороною земель через державних інспекторів з державного контролю за використанням та охороною земель відповідних рад, кваліфікаційні вимоги до яких визначені статтею 10 цього Закону.

З огляду на зазначене Методика потребує приведення у відповідність із нормами чинного законодавства в частині надання виконавчим органам сільських, селищних, міських рад права визначати розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання в межах повноважень, визначених законом.

Основні групи (підгрупи), на які впливає проблема:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	
Держава та органи місцевого самоврядування	+	
Суб'єкти господарювання, у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	

Вищевказана проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки коло органів, які можуть здійснювати розрахунок шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання в межах повноважень, визначених законом визначено Методикою, зміни до якої можуть бути внесені лише шляхом прийняття відповідної постанови Кабінетом Міністрів України.

Неможливість розв'язання вищевказаної проблеми за допомогою чинних регуляторних актів обумовлюється: відсутністю існуючих (чинних) положень законодавства, що надають право виконавчим органам сільських, селищних, міських рад визначати розмір шкоди, заподіяної внаслідок порушень вимог земельного законодавства.

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання є приведення Методики у відповідність із положеннями чинного земельного законодавства, що забезпечить можливість визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання, в межах повноважень, визначених законом, що забезпечить відшкодування зазначеної шкоди до місцевих бюджетів та сприятиме запобіганню вчинення правопорушень у сфері використання та охорони земель.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів:

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1 Залишення ситуації, що склалася, неприйняття проекту постанови	Нездійснення державного регулювання шляхом не прийняття проекту постанови не відповідає вимогам земельного законодавства. Це не забезпечить досягнення поставленої цілі регулювання, що є неприйнятним
Альтернатива 2 Прийняття проекту	Запропонований спосіб розв'язання зазначеної проблеми доцільний та забезпечить врегулювання можливості

постанови	визначення розміру шкоди виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, заподіяної внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням відповідно до вимог законодавства
-----------	---

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Залишення ситуації, що склалася, неприйняття проекту постанови	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Забезпечить повноту реалізації повноважень виконавчими органами сільських, селищних, міських рад під час здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, сприятиме запобіганню правопорушень земельного законодавства та посиленню захисту землі як матеріальної основи національного суверенітету від протиправних посягань	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Залишення ситуації, що склалася, неприйняття проекту постанови	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Забезпечить визначення розміру шкоди, що підлягає відшкодуванню у разі вчинення правопорушень на земельних ділянках, які перебувають у власності та користуванні громадян. Сприятиме повноті захисту прав та інтересів громадян і попередженню протиправним посяганням на їх права та інтереси у майбутньому. Зокрема, забезпечується додержання встановленого частиною другою статті 152 Земельного кодексу України права громадян, що є власниками та користувачами земельних ділянок, на відшкодування у повному обсязі збитків, завданих порушенням їхніх прав на землю	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
----------	--------	---------	------	-------	-------

Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання*, одиниць	28	119	215	22	384
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	7,3	31,0	56,0	5,7	100

* – кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регуляторних положень проекту постанови, визначена за оперативними даними Держгеокадастру щодо виявлених протягом 2021 року порушень вимог статті 53 Кодексу України про адміністративні правопорушення, з урахуванням того, що ними у ході реалізації своїх прав на землю може бути заподіяно шкоду, що підлягає відшкодуванню в розмірі та порядку, встановлених Методикою.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати, грн
Альтернатива 1 Залишення ситуації, що склалась, неприйняття проекту постанови	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Належний захист прав та інтересів суб'єктів господарювання забезпечується даною альтернативою шляхом запобігання протиправним посяганням на їх права та інтереси у сфері земельних відносин, підвищення рівня правопорядку у сфері використання та охорони земель, посилення законності у цій сфері. Зокрема, забезпечується додержання встановленого частиною другою статті 152 Земельного кодексу України права суб'єктів господарювання, що є власниками та користувачами земельних ділянок, на відшкодування у повному обсязі збитків, завданих порушенням їхніх прав на землю	179340,00 (витрати за 1 рік) 896700,00 (витрати за 5 років)

Сумарні витрати за альтернативами	Витрати, грн
Альтернатива 1 Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 6 таблиці «Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта»)	Відсутні
Альтернатива 2 Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта* (рядок 6 таблиці «Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта»)	188160,00 (витрати за 1 рік) 940800,00 (витрати за 5 років)

* – з урахуванням того, що суб'єктами господарювання вчинено порушення вимог статті 53³ Кодексу України про адміністративні правопорушення

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати, грн
Альтернатива 1	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2	Висока Забезпечується визначення розміру шкоди, що підлягає відшкодуванню у разі вчинення правопорушень на земельних ділянках, які перебувають у власності та користуванні суб'єктів господарювання. Своєю чергою це забезпечить захист прав та інтересів суб'єктів господарювання і сприятиме попередженню протиправним посяганням на їх права та інтереси у майбутньому	188160,00 (витрати за 1 рік) 940800,00 (витрати за 5 рік)

Сумарні витрати за альтернативами	Витрати, грн
Альтернатива 1 Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 11 таблиці Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта)	0
Альтернатива 2 Затвердження нового регуляторного акту. Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 11 таблиці Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта)	188160,00 (витрати за 1 рік) 940800,00 (витрати за 5 років)

ВИТРАТИ

на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта

№ з/п	Витрати	За перший рік, грн	За п'ять років, грн
1.	Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо, грн	—	—
2.	Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів), грн	—	—
3.	Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам, грн	—	—
4.	Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/приписів тощо), грн	740,00	3700,00

Орієнтовно 2 години в день працівник суб'єкта господарювання буде

		витрачати на підготовку відповідних матеріалів для перевірки (заробітна плата за місяць 6500 грн. (22 робочі дні), 295 грн. заробітна плата за 1 день (8 годин), 74 грн за 2 години в день та відповідно 740 грн за період проведення планової перевірки 10 днів)	
5.	Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо), грн	—	—
6.	Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо), грн	200,00	1000,00
7.	Витрати, пов'язані із наймом додаткового персоналу, грн.	—	—
8.	Інше (адміністративний штраф), грн	340,00	1700,00
9.	Разом (сума рядків: 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8), грн	1280,00	6400,00
10.	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	147	147
11.	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 9 x рядок 10), грн	188160,00	940800,00

Розрахунок відповідних витрат на одного суб'єкта господарювання

Вид витрат	За перший рік	Періодичні (за рік)	Витрати за п'ять років
Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо	—	—	—

Вид витрат	Витрати на сплату податків та зборів (змінених/нововведених) (за рік)	Витрати за п'ять років
Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів)	—	—

Вид витрат	Витрати* на ведення обліку, підготовку	Витрати на оплату штрафних	Разом за рік	Витрати за п'ять років

	та подання звітності (за рік)	санкцій за рік		
Витрати, пов'язані з веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам (витрати часу персоналу)	—	—	—	—

* – вартість витрат, пов'язаних із підготовкою та поданням звітності державним органам, визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації

* – штрафні санкції не накладаються у випадку відсутності порушень чинного законодавства суб'єктом господарювання

Вид витрат	Витрати* на адміністрування заходів державного нагляду (контролю) (за рік)	Витрати на оплату штрафних санкцій та усунення виявлених порушень (за рік)	Разом за рік	Витрати за п'ять років
Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/приписів тощо)	—	—	—	—

* – вартість витрат, пов'язаних з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю), визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації

Вид витрат	Витрати на проходження відповідних процедур (витрати часу, витрати на експертизи тощо)	Витрати безпосередньо на дозволи, ліцензії, сертифікати, страхові поліси (за рік – стартовий)	Разом за рік	Витрати за п'ять років
Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо)	—	—	—	—

Вид витрат	За рік (стартовий), грн	Періодичні (за наступний рік), грн	Витрати за п'ять років, грн
------------	-------------------------	------------------------------------	-----------------------------

Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо)	200,00	–	1000,00
--	--------	---	---------

Вид витрат	Витрати на оплату праці додатково найманого персоналу (за рік)	Витрати за п'ять років
Витрати, пов'язані з наймом додаткового персоналу	–	–

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей у ході вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінювання)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1 Залишення ситуації, що склалася, неприйняття проекту постанови	0	Нездійснення державного регулювання шляхом не прийняття проекту постанови, що передбачає можливість визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок порушень вимог земельного законодавства виконавчими органами сільських, селищних, міських рад призведе до неналежного виконання земельним законодавством таких своїх функцій як забезпечення захисту прав держави, територіальних громад, землевласників та землекористувачів на відшкодування у повному обсязі шкоди, завданої порушенням їх прав на землю, збільшенню правопорушень у сфері використання та охорони земель, послабленню захисту землі як матеріальної основи національного суверенітету від протиправних посягань
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	4	Здійснення державного регулювання шляхом прийняття проекту постанови, що передбачає можливість визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок порушень вимог земельного законодавства виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, призведе до належного виконання земельним законодавством таких функцій як забезпечення захисту прав держави, територіальних громад, землевласників та землекористувачів на відшкодування у повному обсязі шкоди, завданої порушенням їх прав на землю, збільшенню правопорушень у сфері

		використання та охорони земель, послабленню захисту землі як матеріальної основи національного суверенітету від протиправних посягань
--	--	---

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Оцінюючи підсумкові вигоди цієї альтернативи, необхідно зазначити, що проблема буде розв'язана шляхом внесення змін до Методики, що забезпечить визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, у разі набуття ними установлених законом повноважень із здійснення державного контролю за використанням та охороною земель відповідно до вимог законодавства	Відсутні	З урахуванням оцінених у цій таблиці підсумкових витрат та вигоди, необхідно зазначити, що для розв'язання проблеми найбільш виправданою та доцільною є альтернатива 2, оскільки вона призведе до повного розв'язання проблеми, визначеної розділом I аналізу регуляторного впливу
Альтернатива 1 Залишення ситуації, що склалася, неприйняття проекту постанови	Відсутні	Відсутні	Оцінюючи підсумкові витрати цієї альтернативи необхідно зазначити, що у разі неприйняття відповідного регуляторного акта проблему не буде вирішено, що в підсумку призведе до неналежного виконання повноважень виконавчими органами сільських, селищних, міських рад із здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, спрямованих на забезпечення захисту прав держави, територіальних

			громад, землевласників та землекористувачів на відшкодування у повному обсязі шкоди, завданої порушенням їх прав на землю.
--	--	--	--

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінювання ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Залишення ситуації, що склалася, неприйняття проекту постанови	Існування проблеми	х
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Розв'язання проблеми	Ризик зовнішніх чинників на дію акта відсутній

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Основним механізмом, що забезпечує розв'язання визначеної проблеми, є внесення змін до положень Методики, які розширюють перелік органів, що мають право здійснювати розрахунок розміру шкоди, заподіяної державі, територіальним громадам, юридичним особам та громадянам внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням відповідно до вимог законодавства.

Реалізація запропонованих механізмів та заходів, які забезпечують розв'язання проблеми, проводиться виконавчими органами сільських, селищних, міських рад шляхом здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у межах законодавчо визначених повноважень, у тому числі на підставі звернень громадян та юридичних осіб, чий права та інтереси у сфері використання та охорони земель були порушені внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням. Це дозволить виявляти правопорушення та запобігати виникненню порушень вимог законодавства у сфері використання та охорони земель та забезпечувати раціональне використання земель усіх категорій.

Прийняття проекту постанови дасть можливість захистити інтереси держави, територіальних громад, громадян та суб'єктів господарювання в галузі використання та охорони земель.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Реалізація проекту постанови не потребуватиме додаткових бюджетних витрат і ресурсів на адміністрування державними органами та органами місцевого

самоврядування та потребує витрат суб'єктів господарювання, пов'язаних з виконанням вимог регуляторного акта.

Прийняття та оприлюднення проекту постанови в установленому порядку забезпечить доведення його до відома суб'єктів господарювання, на яких поширюватиметься дія акта, центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування.

Прийняття проекту постанови не призведе до неочікуваних результатів і не потребує додаткових витрат із державного бюджету. Можлива шкода у разі очікуваних наслідків дії акта не прогнозується.

Розрахунок витрат на запровадження державного регулювання для суб'єктів малого підприємництва (Тест малого підприємництва) проведено відповідно до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта».

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

З урахуванням безперервності функціонування галузі використання та охорони земель проект постанови доцільно запроваджувати на необмежений термін, дія постанови буде постійною на термін дії Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель».

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Визначено такі основні прогностичні показники результативності дії проекту постанови впродовж одного календарного року:

кількість здійснених виконавчими органами сільських, селищних, міських рад розрахунків розміру шкоди, заподіяної землевласниками (землекористувачами) внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням – 250;

кількість землевласників (землекористувачів) якими заподіяно шкоду внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, що відшкодована у добровільному порядку та у повному обсязі – 150;

сума шкоди, заподіяної територіальним громадам внаслідок використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, що відшкодована у добровільному порядку та у повному обсязі – 1520000 грн;

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Базове відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися через 1 рік після набрання чинності цим регуляторним актом.

Повторне відстеження буде здійснено через два роки після набуття чинності регуляторним актом, у результаті чого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження. У разі виявлення нерегульованих та проблемних питань шляхом аналізу якісних показників дії цього акта, зазначене буде врегульовано шляхом внесення відповідних змін.

Періодичне відстеження буде здійснюватися раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження. Установлені кількісні та якісні значення

показників результативності акта порівнюватимуться із значеннями аналогічних показників, що встановлені під час повторного відстеження.

Відстеження буде здійснюватися шляхом аналізу статистичної інформації щодо проведення заходів контролю.

Виконавець заходів – Держгеокадастр.

Заступник Голови Державної
служби України з питань
геодезії, картографії та кадастру

Ярослав ШТИКЕР